

ÚJ MAGYAR BETŰTÍPUS

Bizonyára nem kis meglepetést jelent a magyar könyv barátai számára az a hír, hogy új magyar betűtípus született, s az ezzel készült első könyv, Ibsen Terje Vigen c. mély emberséget ábrázoló elbeszélő költeménye már meg is jelent a kirkatokban. Olyan világhírű író remekét teszi így hozzáférhetővé — Hajdu Henrik fordításában 43 év után újra —, aki 1849-ben, a magyar szabadságharc leverése után elsőnek állt népünk ügye mellé. De különösen nagy értéke a kiadványnak, hogy azzal a betűvel jelent meg, amely Misztótfalusi Kis Miklósról, a legnagyobb magyar betű- és könyvművészről a Tótfalusi nevet kapta, de születése óta hamupipóke életet élt, és elkallódott.

Nekünk magyaroknak Misztótfalusi óta nem volt önálló magyar betűnk, mely úgy lett volna ránk jellemző, mint mondjuk Garamond, Didot, Cochin a franciákra, vagy Bodoni az olaszokra. A betűvésés Misztótfalusi magános tölgyként, utód nélkül állt a magyar kulturhistóriában. Könyvművészek még csak akadtak, de önálló típusot alkotó betűmetszők nem. Az ő betűkészlete is elkallódott a mostoha idők során, s ami szörványos kísérlet utána ezen a téren történt, maradandó eredményre nem vezetett.

Alig enyhül meg a sarki szél,
Terjénk egy briggre tért,
s ősztájt, hogy a vadlúd útra kél,

*Betűminta, Ibsen: Terje Vigen c.
művéből*

Az Ibsen-kötet tehát az első — a szebb könyvek kiadására nagy gondot fordító Magyar Helikon kiadásában —, amely ezzel a régi — új magyar betűvel került a nyilvánosság elé. Az Első Magyar Betűöntőde több évi nehéz és kitartó munkával készítette el, s az első sorozatot

a Kossuth Nyomda kapta belőle, itt készült az Ibsen-kötet is. Tipografizálását Haiman György végezte. A típus tervezői nemcsak Misztótfalusi betűjét vették alapul, hanem több kiváló külföldi kortársáét is, főleg azokét, akikkel együtt dolgozott (mint pl. mesterét, Blaeut), vagy egyébként hatottak rá (mint Elzevir, Plantin stb.). Van benne valami, ami az írásos betű képzetét kelti bennünk, ezért is nevezték el Tótfalusi mediaeválnak, szemben a tiszta mértani szerkezetet és szimmetrikus arányt jobban érvényesítő antikvával.

Majd az elkövetkezendő esztendőök mutatják meg, hogy a közönség megszereti-e ezt az új s önálló magyar betűtípust. Az első bemutatkozást szépnek, művésziek kell mondanunk. Ibsen művéhez, annak szellemi tartalmához is szépen simul e betű, és szerencsésnek mondhatók Bernáth Aurél színes akvarell illusztrációi is. Ha kezébe veszi az ember e könyvet, jóleső érzéssel állapíthatja meg, hogy végre megint egy címlap, mely könyvművészi szemmel nézve is tökéletes. A hátoldalról nem üt át szöveg, s hogy Bernáth illusztrálta, ezt külön, önálló lapon jelenti be a kiadó. Belül is tiszta szerkezeti elrendezés és pontos sorregiszter mutatja, hogy a hozzáértés mellett nyomdai gondosság is érvényesült a munkálatok során. A könyv végén álló kolofonból megtudjuk, hogy a rendes példányok mellett amatőrrjellegű félbörkötéses példányok is készültek.

Mikor a magunk részéről is tudtul adjuk a nagy jelentőségű eseményt, hogy 260 év után végre új, s önálló magyar betűtípus született — ezt a tényt fokozottan jóleső érzéssel könyveljük el kultúrforradalmunk javára. A szomszéd-államok közül pl. Csehszlovákia ezen a téren sokkal előbbre van. De végre nálunk is megtört a jég, sőt, mint halljuk, máris készülöben van egy újabb önálló magyar betűfajta, biztató jeleként kulturális jóvendónknak.

Sz í j R e z s ő